

Germaniyada ta'lim tizimini zamonaviy uslubiyati

M.U.Mahamova

Sh.Jumayeva

Alisher Navoiy nomidagi o'zbek tili va adabiyot universiteti

Annotatsiya: Maqolada Germaniya ta'lim tizimida islohotlarini keltirilgan iqtiboslarni keltirish. Ularda olib borilgan ta'lim tizimidagi islohotlarni o'rganish, bolalarni bilim berish va ularni baholash tizimidagi o'ziga xos yechimlari bilan tanishib chiqishga katta e'tibor qaratish yuzasidan olib boriladigan tadqiqot maqsad va vazifalari belgilanadi.

Kalit so'zlar: Germaniya, o'qish tizimi, baholash, boshlang'ich ta'lim, majburiy ta'lim, bolalarga bilim darajasi

Modern methodology of education system in Germany

M.U.Mahamova

Sh.Jumayeva

Uzbek Language and Literature University named after Alisher Navoi

Abstract: The article quotes reforms in the German education system. The goals and objectives of the study will be set, which will be carried out in order to study the reforms of the educational system carried out in them, give children knowledge and pay great attention to getting acquainted with their specific solutions in the system of assessment.

Keywords: Germany, reading system, assessment, primary education, compulsory education, level of knowledge for children

Germaniya ta'lim tizimi "Grundgesetz" asosiy qonunining qoidalari va qoidalari asosida ishlaydi. Federal ta'lim, Madaniyat va fan vazirliklari ta'lim, fan va san'at siyosati yo'riqnomalarini ishlab chiqish, tegishli qonunlar va ma'muriy qoidalarni qabul qilish uchun asosiy vakolatdir. [7].

Vazirlik ta'lim muassasalari, tashkilotlari va jamg'armalarining butun faoliyatini nazorat qilishda Federatsiya va Lenderlar (Germaniya shtatlari) organlari bilan yaqindan hamkorlik qiladi.

Germaniyada ta'lim masalalari bo'yicha mas'uliyat shtatlar va Federatsiya o'rtasida taqsimlanadi (kichik rolga ega). Biroq, ta'lim sohasida hamkorlikning

“qo’shma vazifalar” yoki “*Gemeinschaftsaufgaben*” deb nomlanuvchi ikkala qism o’rtasida bunday farq mavjud bo’lmagan sohalari mavjud. [4].

Germaniyada qaysi maktabgacha ta’lim muassasalari mavjud?

Germaniyada maktabgacha ta’lim asosan xususiy kunduzgi bolalar bog’chalarida, kamroq esa mahalliy hokimiyat tomonidan tashkil etilgan muassasalarda taqdim etiladi. Maktabgacha ta’lim muassasalari “*Kinderkrippen*” (kreşlar), bolalarga qarash markazlari, bolalar bog’chalari va kunduzgi parvarish markazlaridir. [4]. Cherkovlar, ijtimoiy yordam yoki ota-onalar uyushmalari kabi nodavlat tashkilotlarga bolalik ta’limi xizmatlarini taklif qilishda ustuvorlik beriladi. Mahalliy hokimiyat organlari maktabgacha ta’lim xizmatlarini faqat xususiy tashabbuslar etishmasligi yoki yuqorida ko’rsatilgan provayderlarning yomon xizmatlari mavjud bo’lganda taklif qilishi mumkin. [6]. Maktabgacha ta’lim muassasalarining ish soatlari ota-onalar va rahbar xodimlar o’rtasidagi hamkorlikda belgilanadi. Biroq, odatda, bolalar 7 soatlik kunlik bolalik ta’limi va g’amxo’rligini, shu jumladan tushlik va ba’zan tushlik tanaffuslarini oladi. [3].

Germaniyada maktabgacha ta’limda qanday o’qitish metodikasi va materiallari mavjud?

3 yoshgacha bo’lgan bolalar uchun. Nemis maktabgacha ta’limining (3 yoshgacha) asosiy ta’lim missiyasi bolalar o’rtasida muloqot qilish qobiliyatini oshirishdir. [2]. Ikkinchidan, bu boshqa bolalar va kattalar bilan ijtimoiy muloqot orqali ularning til ko’nikmalarini rivojlantirish.

Muloqot va til ko’nikmalari til namunasi (tarbiyachilar), barmoq o’yinlari, qo’shiq aytish, rasmiy kitoblar va qo’shimcha o’qitish amaliyotlari/asboblari orqali o’rgatiladi. [7].

Bundan tashqari, bolalarni oldindan tarbiyalashda motorli rivojlanish muhim rol o’ynaydi. Bu chaqaloqlarda tana xabardorligini oshirish, o’zini o’zi qabul qilish, o’ziga ishonch va diqqatni jamlashni o’z ichiga oladi. [5].

Inson rivojlanishiga jismoniy faoliyat, jamoat joylariga tashrif buyurish, ritmik erta ta’lim dasturlari, qo’shiq aytish va harakat o’ynash orqali erishiladi. [6].

2 yoshdan oshgan bolalar uchun. Maktabgacha ta’limning bolalar o’rtasida rivojlantirishga intiladigan asosiy qadriyatlari ularning kundalik hayot faoliyatiga integratsiyalashuv darajasi bilan bir qatorda jamoada ishlash ko’nikmalarini oshirishdir.

2 yoshdan oshgan bolalarning nemis maktabgacha ta’limining asosiy yo’nalishlari: [1]. til, yozish, muloqot, [2]. shaxsiy va ijtimoiy rivojlanish, [3]. qadriyatlar va diniy ta’limni rivojlantirish, [4]. matematika, tabiiy fanlar, (ma’lumot) texnologiya [5]. tasviriy san’at / turli xil vositalar bilan ishlash [6]. tana, harakat, salomatlik va [7]. tabiat va madaniy muhit.

Germaniyada majburiy ta’lim nima deb hisoblanadi?

Barcha nemislar 6 yoshga to'lgandan boshlab, gimnaziyadagi 9 yillik kunduzgi maktabni yoki boshqa umumta'lim maktablari uchun 10 yillik kunduzgi ta'limni tugatgunga qadar boshlang'ich va o'rta ta'limga borishlari shart.

Agar yoshlar umumiy yoki kasb-hunar ta'limi maktablarida, ya'ni o'rta ta'lim darajasida kunduzgi darslarga qatnasha olmasalar, ular sirtqi bo'limdagi chap sinflarga borishlari kerak. Bu ular majburiy ta'lim muddatini allaqachon o'tgan bo'lsa ham amal qiladi. Bunday majburiyat majburiy qatnashish sifatida tanilgan "*Berufsschule Berufsschulpflicht*" va 3 yil davom etadi. [6].

Bunday ta'lim va mashg'ulotlarda qatnasha olmagan boshqa bolalardan to'liq kunlik darslar va treninglarga qatnashish talab qilinishi mumkin (faqat kasb-hunar maktablari uchun).

Nogiron yoshlar ham majburiy ta'lim olishlari shart. *Maxsus ta'lim ehtiyojlariga qarab "Ijtimoiy ta'lim ehtiyojlari"*ga qarab, ular oddiy maktabda yoki maxsus maktabda "*Ijtimoiy ta'lim muassasalari*"ga boradilar.

Germaniyada boshlang'ich ta'lim nima deb hisoblanadi?

Grundschule (boshlang'ich maktab) 6 yoshli bolalar uchun maktab ta'limining 4-sinfini (yoki Berlin va Brandenburgda 6-sinf) tugatgunga qadar aralash qobiliyatli sinflar orqali majburiy ta'limni taklif qiladi. [5].

Germaniyada ikkita boshlang'ich ta'lim tizimi mavjud. 5 kunlik maktab haftasida ta'limgacha bo'lgan tizimda yiliga 188 ta o'quv kuni mavjud. 6 kunlik maktab haftasidagi maktabgacha ta'lim tizimida har oyda 2 shanba davomida o'qitishni ham o'z ichiga olgan holda yiliga 208 kun o'qitish mavjud.

Boshlang'ich maktab o'quvchilari 1 haftada 20 dan 29 gacha kurslarga va 20-22 / birinchi kursga borishlari shart. Boshlang'ich maktab kurslari odatda 45 daqiqagacha davom etadi. 1 kun davomida 6 tagacha kurs o'qitilishi mumkin.

Germaniyadagi boshlang'ich maktablarda qanday o'qitish amaliyotlari mavjud?

Nemis tili boshlang'ich ta'limining asosiy maqsadi o'quvchilar o'rtasida muhim tushuncha, ko'nikma, qobiliyat va asosiy kompetentsiyalarni rivojlantirishdir. [4]. Nemis boshlang'ich maktablarida o'qitiladigan fanlar - nemis tili, matematika, umumiy fanlar, chet tili, san'at, hunarmandchilik/to'qimachilik dizayni, musiqa, sport va din/axloq. Shuningdek, ular madaniyatlararo, yalpiz, ommaviy axborot vositalari, sog'liqni saqlash, musiqiy-estetik, barqaror rivojlanish va qadriyatlar ta'limini o'rgatadilar.

Germaniyada o'quv ma'lumotnomasi sifatida foydalaniladigan boshlang'ich maktab darsliklari tegishli vazirlik tomonidan tasdiqlanishi kerak. [2].

Bundan tashqari, Germaniya oddiy boshlang'ich ta'limga bora olmaydigan professional sayohatchilarning bolalari uchun maxsus boshlang'ich ta'lim sxemasini taklif qiladi. "*Schule für die kinder beruflich Reisender*" kabi Professional

sayohatchilar bolalar maktabi bunday bolalar guruhiga sayohat qilmaydigan davrda alohida ta'lim. [8].

Nemis boshlang'ich maktablarida baholash tizimi qaysi?

1-sinf darslarini tugatgandan so'ng, bolalar avtomatik ravishda 2-sinfga o'tkaziladi, bunday o'quv jarayonida erishilgan bilim darajasidan qat'i nazar. [1].

2-sinfdan boshlab bu bolalarga o'qish davomida erishgan bilim darajasiga qarab tegishli baho beriladi. Agar bahoni o'ta olmasa, bolalar yana bir marta sinf darslarini takrorlashlari kerak.

O'quvchining maktab hisobotida "Zeugnis" o'quv yili davomida erishgan barcha baholari ko'rsatilgan holda chiqariladi va shunga ko'ra bola keyingi sinfga o'tadimi yoki xuddi shu sinfni takrorlashi kerakmi, qaror qabul qilinadi. [1].

Nemis boshlang'ich maktablarida o'quvchilarning muvaffaqiyati 6 balli baholash tizimi bo'yicha quyidagicha baholanadi:

- 1 (juda yaxshi)
- 2 (yaxshi)
- 3 (qoniqarli)
- 4 (etarli)
- 5 (kambag'al)
- 6 (juda kambag'al)

Foydalanilgan adabiyotlar

1. The Educational System in Germany Case Study Findings, U. S. Department U.S. Department of Education · 2014
2. "Between Elite and Mass Education"-Education in the Federal Republic of Germany State University of New York Press, Max Planck Institute 1983
3. "Education in Germany"-Tradition and Reform in Historical Context, Taylor & Francis 5-apr, 2013, David Phillips.
4. The Common-school System of Germany and Its Lessons to America, E. L. Kellogg & Company, 6-dekabr, 2007, Levi Seeley
5. "The Educational System in Germany" Case Study Findings, 1999, National Institute on Student Achievement, Curriculum, and Assessment (U.S.)
6. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
7. Аслонов И. (2022) «Бобурнома» бадий – психологик тасвир муаммоси объекти сифатида. О'zМУ xabarlari. Toshkent – 2022. №1/5.
8. Aslonov Ilhom Nizomovich. (2022) The Problem of Artistic - Psychological Image in Boburnoma. Eurasian Scientific Herald. Volume 7| April, 2022. ISSN: 2795-7365.

9. Aslonov Ilhom Nizomovich. (2022) Appearance of Zahiriddin Muhammad Bobur in "Boburnoma" Central Asian journal of theoretical and applied sciences Volume: 03 Issue: 06 | Jun 2022 ISSN: 2660-5317.

10. Sattorov V.N (2023). Umumiy pedagogika fani taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlari. ORIENTAL RENAISSANCE: INNOVATIVE, EDUCATIONAL, NATURAL AND SOCIAL SCIENCES,3, 710-719. (2023)

12. Sattorov V.N (2023). Umumiy pedagogika fanini o'qitishda inovatsialar. ORIENTAL RENAISSANCE: INNOVATIVE, EDUCATIONAL, NATURAL AND SOCIAL SCIENCES,3, 734-745 (2023).

13. Sattorov V.N (2022). Methods of shaping the culture of the teacher. Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning. vol 3 no.02. 36-41 (2022). ISSN (online): 2776-0995

14. Sattorov V.N (2023). Indicators of Pedagogical Competence and its Effectiveness. International Journal of Inclusive and Sustainable Education. vol 2 no.02. 86-88. (2023). ISSN(e): 2833-5414

15. Arapbaeva Damegul Kurbanovna, Amirova Bibisara Aubakirovna. Personal Psychological Adaptation and its Characteristics. INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION. VOL. 2. NO 2. 2023. -P. 68-70.